

จากนโยบายสู่การปฏิบัติ

โครงการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อสร้างทักษะวิจัยให้นักศึกษา

สรุปโดย โสภิตา ลิ้มวัฒนาพันธ์ (สสอ.)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มีนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3 ประการ คือ ให้ความสำคัญในการสื่อสารในภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศได้สามารถในการจัดทำแผนธุรกิจได้ และสามารถในการคิดเชิงระบบโดยทำวิจัยอย่างง่ายได้

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัย ได้มอบหมายให้สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา (สสอ.) ร่วมกับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พัฒนาให้ครูมีความรู้ เพื่อนำไปจัดการเรียนการสอน เพื่อฝึกให้นักศึกษาอาชีวศึกษาสามารถทำวิจัยหรือใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้แก้ปัญหา หรือสร้างความรู้ใหม่โดยการบูรณาการความรู้กับสาขาวิชาชีพผ่านวิชาโครงการหรือสอดแทรกในกิจกรรมการสอนอื่น ๆ แม้กระทั่งในงานสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ หรือชิ้นงานเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองและพัฒนางาน ซึ่งจะนำไปสู่การปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอนตามนโยบายที่ได้

จากปีที่แล้วงานประกวดสิ่งประดิษฐ์คนรุ่นใหม่ พบว่านักศึกษาอาชีวศึกษามีผลงานประดิษฐ์ที่โดดเด่นมากมาย มีผลงานเป็นที่ยอมรับของสังคมจนกระทั่งนำไปจดลิขสิทธิ์สู่เชิงพาณิชย์ แต่มีหลายงานชิ้นงานมีจุดอ่อน คือ ขาดงานวิจัยรองรับ ดังนั้นหากมีการทำวิจัยรองรับทำให้การพัฒนาต่อยอด

ในเชิงวิจัยพัฒนา (Research Development :R & D) ก็จะทำให้ผลงานของนักศึกษาจะมีความก้าวหน้าและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นการที่จะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาการคิดเชิงระบบ เพื่อสร้างทักษะวิจัยให้นักศึกษา อาชีวศึกษา ใน**ระยะที่ 1** จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร

สถานศึกษา ครู ผู้เรียน และบุคลากรฝ่ายสนับสนุนทั้งในสถานศึกษาและส่วนกลางของสำนักคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทุกคนอย่างทั่วถึงและเร่งด่วนเพื่อให้เกิดความเข้าใจในนโยบาย เป้าหมาย แนวทางการดำเนินตลอดจนบทบาทของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา จึงได้จัดทำ CD สร้างความเข้าใจแนวทางการดำเนินโครงการ โดยเฉพาะผู้บริหารที่เป็นกำลังสำคัญ ในการส่งเสริมสนับสนุนครู ในการพัฒนาทักษะวิจัย

ให้นักศึกษา ซึ่งดำเนินการเผยแพร่ไปยังสถานศึกษา ตั้งแต่วันที่ 28 พฤษภาคม 2549 โดยให้ผู้บริหารประชุมครูที่เกี่ยวข้องและเปิดให้ชม CD ดังกล่าว ผลการประเมิน พบว่าสถานศึกษาได้รับทราบนโยบาย ที่ท่านเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มอบไว้ให้และมีความเข้าใจในแนวทางนโยบายต่าง ๆ เป็นอย่างดี และเห็นความสำคัญและจำเป็นพร้อมที่จะดำเนินการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อสร้างทักษะวิจัยให้นักศึกษาอาชีวศึกษาโดยผ่านการทำชิ้นงาน โครงการ และสิ่งประดิษฐ์

นอกจากนี้การดำเนินการ ใน**ระยะที่ 2** จะต้องเพิ่มศักยภาพให้แก่ครูที่จะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาวิจัยให้แก่นักศึกษา สสอ. ได้ร่วมมือคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พัฒนาความรู้ให้แก่ครูวิชาโครงการ หรือวิชาชีพ เมื่อวันที่ 8-12 พฤษภาคม 2549 ณ สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา เพื่อจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้ นำไปสู่การประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการสร้างสิ่งประดิษฐ์ชิ้นงานโครงการดังกล่าว เพราะโลกการทำงานในปัจจุบันนั้นจำเป็นฝึคนักศึกษาให้มีการคิดเชิงระบบ และมีการบันทึกผลการปฏิบัติงาน เพื่อแสดงให้เห็นเชิงประจักษ์ของการปฏิบัติงานว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด ในการเพิ่มมูลค่าใน

สิ่งประดิษฐ์เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน หรือลดค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานได้จริง ก็จะเกิดความน่าเชื่อถือในชิ้นงาน โครงการและสิ่งประดิษฐ์มากขึ้น ผลการฝึกอบรมพบว่าครูมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้มากขึ้น มีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรมสูง

กว่าการฝึกอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และส่วนใหญ่มีความมั่นใจในการนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างทักษะวิจัยให้นักศึกษามากขึ้น

สำหรับการดำเนินการใน**ระยะที่ 3** การนิเทศติดตามผลครูได้ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการเรียนการสอน เพื่อสร้างทักษะวิจัยให้นักศึกษา และเพื่อให้การนิเทศติดตามผลครั้งนี้ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา ครู และนักศึกษา จึงได้ประสานงานกับประธานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด(อศจ.) ในจังหวัดต่างๆ ได้แก่ อศจ.ชลบุรี ระยอง เพชรบุรี ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อสร้างทักษะวิจัยให้แก่นักศึกษา ณ สถานศึกษา โดยกิจกรรมการนิเทศติดตามครั้งนี้ เป็นการบรรยายให้ความรู้ กระบวนการสร้างทักษะวิจัยให้แก่นักศึกษา โดยครูที่เข้าร่วมกิจกรรมภาคเช้าเป็นครูผู้สอนวิชาโครงการที่เกี่ยวข้องที่อาชีวศึกษาเชิญร่วมกิจกรรมหลังจากบรรยายให้ครูได้ประเมินความรู้ที่ได้รับ พบว่าครูมีความพึงพอใจ และเข้าใจแนวการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างทักษะวิจัยให้นักศึกษามากขึ้น นอกจากนี้ได้จัดเวที

แลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับครูที่มีประสบการณ์สอนวิชาโครงการ และมีกิจกรรมการสอนประสบความสำเร็จจนผู้เรียนมีผลงานเชิงประจักษ์ ในการสร้างสิ่งประดิษฐ์ชิ้นงานโครงการต่าง ๆ จากการสังเกตบรรยายการนำกิจกรรมนี้พบว่าครูมีความพึงพอใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ ครูที่มีประสบการณ์ได้ให้คำแนะนำแก่ครูรุ่นน้องให้การสอนวิชาโครงการทั้งในสถานศึกษาเดียวกันและต่าง สถานศึกษา มีความสนับสนุนกันมากขึ้น มีการตั้งเครือข่ายให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งถือว่า ประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง ส่วนภาคบ่ายให้นักศึกษาได้มานำเสนอผลงานสิ่งประดิษฐ์ที่ใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้จากการเรียนวิชาโครงการ ซึ่งจะเป็นการสร้างทักษะวิจัยและการสื่อสารไปพร้อมกัน นักศึกษาเจ้าของผลงานในแต่ละทีมของแต่ละสถานศึกษาได้มีโอกาสได้แสดงศักยภาพของตนเองนำเสนอโครงการความเป็นมา กระบวนการประดิษฐ์ สาธิตวิธีการทำงานของเครื่องจักรที่ประดิษฐ์ และสรุปผลจากการศึกษา และเสนอแนะต่อคณะวิทยากรจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สำนักมาตรฐานอาชีวศึกษาวิชาชีพ สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและเพื่อนนักศึกษาในวิทยาลัยที่สนใจ หลังจากการนำเสนอคณะวิทยากรได้มีการซักถามข้อสงสัย และให้คำแนะนำ และเสนอแนวทางเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาต่อไป กิจกรรมนำเสนอในครั้งนี้ได้รับความสนใจจากครูและนักศึกษาเป็นอย่างมาก นักศึกษาได้พัฒนาทั้งความรู้และบุคลิกภาพ เกิดความมั่นใจในการนำเสนอผลงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการนำเสนอ

ในงานวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งอาจจะจัดขึ้นในเดือนธันวาคม 2549 จากการประเมินผลกิจกรรมในครั้งนี้ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักศึกษา ที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่งเพราะได้รับประโยชน์กับทุกฝ่ายในสถานศึกษา ทั้งผู้บริหาร ครู และผู้เรียน และต้องการให้มีการดำเนินกิจกรรมเช่นนี้อีกอย่างต่อเนื่อง สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการโครงการในครั้งนี้ก็คือ ตามแผนที่ตั้งไว้ต้องการไปนิเทศติดตามทั้ง 5 ภาค เพื่อให้ได้ภาพสรุปในภาพรวม แต่เนื่องจากการได้รับเงินอนุมัติเพื่อปฏิบัติงานไม่สัมพันธ์กับแผนปฏิบัติงานที่กำหนดไว้จึงได้มีการหารือในส่วนคณะกรรมการและวิทยากร ปรับแผน การนิเทศติดตาม เพื่อมิให้การดำเนินงานหยุดชะงัก โดยเป็นการติดตามในจังหวัดในส่วนกลางแทนเพื่อความประหยัดแต่ให้ครอบคลุมเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในระดับใดระดับหนึ่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลในการพัฒนาโครงการต่อไป นอกจากนี้ได้ประสานขอความร่วมมือกับอาชีวศึกษาจังหวัดชลบุรี ระยอง เพชรบุรี ร่วมดำเนินการเป็นคณะกรรมการในพื้นที่ ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากสถานศึกษา จนทำให้การดำเนินงานสำเร็จไปด้วยดี และได้ขอบคุณทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว

ส่วนการดำเนินการใน**ระยะที่ 4** การนำเสนอผลงานของนักศึกษาในงานวิชาการประจำปีของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เดิมกำหนดเป็นเดือนสิงหาคม 2549 ปีนี้มีนโยบายเลื่อนเป็นเดือนธันวาคม 2549 คณะกรรมการได้พิจารณาเห็นว่าการนำเสนอผลงานของนักศึกษานั้นเป็นสิ่งที่สำคัญและเป็นส่วนที่นำไปสู่การสร้างเชื่อมั่นและภาคภูมิใจแก่ผู้เรียน ประกอบกับการดำเนินการควรมีความเหมาะสมและคุ้มค่า จึงเห็นควรให้มีการเลื่อนการนำเสนอผลงานของนักศึกษาเป็นเดือนธันวาคม 2549 แทนซึ่งได้เสนอ

ขออนุมัติเลื่อนการดำเนินการระยะที่ 4 ออกไป เป็นเดือนธันวาคม 2549 และเสนอให้ตั้งงบประมาณรองรับการดำเนินการในงบประมาณปี 2550 แทน ซึ่งได้รับอนุมัติตามที่เสนอ เนื่องจากนำเสนอผลงานของผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญมาก คณะกรรมการโครงการได้พยายามเปิดโอกาสในวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสการนำเสนอผลงานอย่างต่อเนื่อง โดยคณะกรรมการวางแผนสำรองไว้ เช่น การนำเสนอผลงาน เมื่อไปนิเทศติดตามที่สถานศึกษา

หรือในเว็บไซต์ในระยะที่ 5

สำหรับการดำเนินการใน**ระยะที่ 5** เวที KM แลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้มีการจัดทำเว็บไซต์ของโครงการที่ www.bpcd.net เว็บไซต์ของสำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา Icon menu ทักษะวิจัยนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ครูและผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองตลอดเวลา ซึ่งเป็นบริหารจัดการความรู้ทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งหลังจากเปิดเว็บไซต์โครงการ เมื่อวันที่ 31 มิถุนายน 2549 มีครู และผู้สนใจเข้ามาศึกษาในเวลา 3 เดือนจำนวน 1,700 คนแล้ว ซึ่งเป็นการตอบรับที่ดีมาก แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินการในช่วงต้นนี้ แหล่งการเรียนรู้บางส่วนก็ยังไม่มีความสมบูรณ์ โดยเฉพาะเวที KM ซึ่งเป็นส่วนที่คณะกรรมการโครงการมีความตั้งใจให้เป็นเวทีแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

สำหรับผู้บริหารที่ส่งเสริมครูและครูที่มีเทคนิคการสอนที่ประสบความสำเร็จจนผู้เรียนสามารถสร้างชิ้นงานโครงการสิ่งประดิษฐ์ อยากรู้ให้ครูได้มาถ่ายทอดพร้อมกับแสดงผลงานของลูกศิษย์ของตน ให้เป็นตัวอย่างลักษณะ Best Practice แก่สถานศึกษาอื่น ๆ โดยผลงานของสถานศึกษาใดที่ได้นำเสนอจะได้รับเกียรติบัตรเชิดชูเกียรติ จึงขอเชิญชวนให้ส่งผลงานเข้ามา มาก ๆ นะคะ

สำหรับการติดตามและประเมินผลภาพรวมโครงการได้มีการติดตามทุกระยะสอดแทรกในทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาการดำเนินโครงการในระยะต่อไป สำหรับท่านใดที่มีข้อเสนอแนะต่อการดำเนินโครงการก็สามารถเสนอความคิดเห็นของท่านมายังสำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา โครงการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อสร้างทักษะวิจัยให้นักศึกษาอาชีวศึกษา หรือที่ Email sopida_2@hotmail.com ก็จะขอบคุณอย่างสูง หรือจะส่งผลงานวิชาการที่ต้องการเผยแพร่ก็มีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบคุณมาล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้
